



Βρυξέλλες, 13 Ιουνίου 2016
(OR. en)

9225/16

ECOFIN 465
UEM 211
SOC 329
EMPL 225
COMPET 299
ENV 344
EDUC 200
RECH 191
ENER 207
JAI 455

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	9139/16 ECOFIN 430 UEM 180 SOC 294 EMPL 190 COMPET 267 ENV 311 EDUC 167 RECH 159 ENER 172 JAI 417 - COM(2016) 342 final
Θέμα:	Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2016 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας για το 2016

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως αναθεωρήθηκε και συμφωνήθηκε σε διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, το οποίο βασίζεται στην πρόταση της Επιτροπής COM(2016) 342 τελικό.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

**σχετικά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2016
και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το Πρόγραμμα Σταθερότητας της
Πορτογαλίας για το 2016**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 26 Νοεμβρίου 2015, η Επιτροπή εξέδωσε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2016 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι προτεραιότητες της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17-18 Μαρτίου 2016. Στις 26 Νοεμβρίου 2015, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Πορτογαλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η Σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 18-19 Φεβρουαρίου 2016 και εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 8 Μαρτίου 2016³. Ως χώρα με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η Πορτογαλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης.

³ ΕΕ C 96 της 11.3.2016, σ. 1.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2016 για την Πορτογαλία δημοσιεύθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2016. Αξιολογήθηκε η πρόοδος της Πορτογαλίας όσον αφορά την υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο στις 14 Ιουλίου 2015 και όσον αφορά την επίτευξη των εθνικών της στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η έκθεση περιελάμβανε επίσης τα αποτελέσματα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011. Στις 8 Μαρτίου 2016, η Επιτροπή παρουσίασε τα αποτελέσματα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα μεγάλα αποθέματα καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων καθώς και ιδιωτικού και δημόσιου χρέους και το υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελούν ευπάθειες σε ένα πλαίσιο υψηλής ανεργίας. Εξακολουθούν να υπάρχουν κενά πολιτικής όσον αφορά τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, την αναδιάρθρωση του εταιρικού χρέους, τα δημόσια οικονομικά και επιλεγμένους κλάδους της αγοράς εργασίας.
- (3) Στις 29 Απριλίου 2016, η Πορτογαλία υπέβαλε το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για το 2016 το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2016. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως. Το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας είναι αρκετά φιλόδοξο ως προς την αντιμετώπιση των υπερβολικών ανισορροπιών, προβλέπει μέτρα τόνωσης της ανταγωνιστικότητας και μείωσης του ιδιωτικού χρέους και αναφέρεται στις προκλήσεις που διατυπώνονται στην έκθεση του 2016 για την Πορτογαλία καθώς και τις συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ, εστιάζοντας στην ανάγκη για τόνωση των επενδύσεων και διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Η ολοκληρωμένη και έγκαιρη εφαρμογή αυτών των μέτρων θα βοηθήσει την Πορτογαλία να αντιμετωπίσει τις μακροοικονομικές της ανισορροπίες. Βάσει της αξιολόγησης των πολιτικών δεσμεύσεων της Πορτογαλίας, στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει ανάγκη να επιταχυνθεί η διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών.

- (4) Κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2014-2020 συνυπολογίστηκαν οι σχετικές ειδικές για τη χώρα συστάσεις. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να κάνει χρήση της εν λόγω διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (5) [Η Πορτογαλία επί του παρόντος υπάγεται στο διορθωτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Δεν διόρθωσε το υπερβολικό έλλειμμα μέχρι την προθεσμία του 2015 και δεν κατέβαλε τη δημοσιονομική προσπάθεια που είχε συστήσει το Συμβούλιο το 2015. Στο Πρόγραμμα Σταθερότητας για το 2016, η κυβέρνηση προβλέπει τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος ώστε να επιτύχει ονομαστικό έλλειμμα 2,2% του ΑΕΠ το 2016. Εφόσον επιτευχθεί βιώσιμη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος, η Πορτογαλία θα υπαχθεί στο προληπτικό σκέλος και στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Το (εκ νέου υπολογισθέν⁵) διαρθρωτικό ισοζύγιο αναμένεται να βελτιωθεί μόνο κατά 0,35% περίπου του ΑΕΠ ετησίως, κάτω από το ζητούμενο 0,6% του ΑΕΠ για το διάστημα 2016-2020, και ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —διαρθρωτικό πλεόνασμα 0,25% του ΑΕΠ— δεν αναμένεται να επιτευχθεί εντός του χρονικού ορίζοντα του Προγράμματος. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας, ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 124,8% το 2016 και να συνεχίσει την πτωτική του πορεία φθάνοντας στο 110,3% το 2020. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο βασίζονται οι δημοσιονομικές αυτές προβλέψεις είναι μάλλον αισιόδοξο. Επιπλέον, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς τα μέτρα που απαιτούνται για τη στήριξη των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2017 και μετά. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2016, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης υπολογίζεται να φθάσει στο 2,7% του ΑΕΠ το 2016, κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη, και στο 2,3% του ΑΕΠ το 2017. Καθώς το διαρθρωτικό έλλειμμα εκτιμάται ότι θα αυξηθεί ελαφρά το 2016 και το 2017, η δημοσιονομική προσπάθεια δεν ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιπλέον, δεν προβλέπεται συμμόρφωση της Πορτογαλίας με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2017. Με βάση την αξιολόγηση του Προγράμματος Σταθερότητας και λαμβάνοντας υπόψη τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι υπάρχει κίνδυνος μη συμμόρφωσης της Πορτογαλίας με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, θα χρειασθούν περαιτέρω μέτρα για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση το 2016 και το 2017.]
- (6) Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, η Επιτροπή παρακολουθεί τακτικά την υλοποίηση της δράσης που ανέλαβε η Πορτογαλία σε απόκριση της Σύστασης του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 2013 δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 της ΣΛΕΕ· ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συστήσει στο Συμβούλιο τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.]

⁵ Το διαρθρωτικό ισοζύγιο όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με βάση τα στοιχεία του Προγράμματος Σταθερότητας, σύμφωνα με την μεθοδολογία που επιλέχθηκε από κοινού.

- (7) Η ταχεία και αυστηρή εφαρμογή του αναθεωρημένου νόμου-πλαισίου για τον προϋπολογισμό, η επιβολή του νόμου για τον έλεγχο των αναλήψεων υποχρεώσεων και περαιτέρω βελτιώσεις στην είσπραξη των εσόδων και στον έλεγχο των δαπανών μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην επίτευξη της απαιτούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής. Η Πορτογαλία αντιμετωπίζει τη διττή πρόκληση επίτευξης μιας μακροπρόθεσμης δημοσιονομικής βιωσιμότητας του συστήματος υγείας και διατήρησης του επιπέδου πρόσβασης στο σύστημα περίθαλψης μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του συστήματος. Παρότι η Πορτογαλία εμφανίζει σήμερα ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά δημόσιων δαπανών επί του συνόλου των δαπανών για την υγεία στην Ένωση, η προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών για τον τομέα της δημόσιας υγείας κατά 2,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2060 είναι η υψηλότερη. Όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του τομέα της υγείας, δεν έχουν ακόμη ληφθεί συνολικά μέτρα με στόχο είτε την προώθηση της πρόληψης ασθενειών και των πολιτικών δημόσιας υγείας, είτε τη διασφάλιση παροχής πρωτοβάθμιας υγειονομικής φροντίδας σε πρώιμο και λιγότερο δαπανηρό στάδιο. Βραχυπρόθεσμα, σημαντικό πρόβλημα παραμένει ο ακριβής δημοσιονομικός προγραμματισμός και η εφαρμογή του στα νοσηλευτικά ιδρύματα ώστε να διασφαλίζεται η τακτοποίηση των καθυστερούμενων οφειλών. Αν και η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος εξετάστηκε κατά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, το πρόβλημα της μεσο-βραχυπρόθεσμης βιωσιμότητάς του παραμένει ανεπίλυτο. Το δημόσιο σύστημα συνταξιοδότησης χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη εξάρτησή του από τις μεταφορές πιστώσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και από ανισότητες μεταξύ των γενεών. Οι καθυστερήσεις στην εκτέλεση πληρωμών και τα κενά πολιτικής εξακολουθούν να εμποδίζουν τη δημοσιονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων, ειδικότερα στον τομέα των μεταφορών. Η ενίσχυση μέτρων που προωθούν την αποτελεσματικότητα στο πλαίσιο των σχεδίων αναδιάρθρωσης παραμένει καίριο στοιχείο για την εξοικονόμηση δημοσιονομικών πόρων.
- (8) Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την πάταξη της φοροδιαφυγής μέσω της περαιτέρω βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης. Λαμβάνονται μέτρα για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και την ενίσχυση του πλαισίου καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Παρά την επιτευχθείσα πρόοδο, εξακολουθούν να υπάρχουν περιθώρια ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης. Η μεταρρύθμιση με σκοπό μια αποτελεσματικότερη φορολογική διοίκηση θα συνέβαλε επίσης στην ενθάρρυνση των επενδύσεων.

- (9) Η συνολική μισθολογική εξέλιξη υπήρξε συγκρατημένη, σε συνέπεια με την υψηλή ανεργία και την ανάγκη προώθησης της εξωτερικής επανεξισορρόπησης, καθώς και σε συμφωνία με την αύξηση της παραγωγικότητας μεσοπρόθεσμα. Η συλλογική διαπραγμάτευση σε τομεακό επίπεδο υποστήριξε αυτή την τάση, αν και τα χαρακτηριστικά του συστήματος συλλογικής διαπραγμάτευσης εξακολουθούν να περιορίζουν την έκταση της προσαρμογής σε επίπεδο επιχειρήσεων. Σε ένα περιβάλλον χαμηλού πληθωρισμού και υψηλής ανεργίας, ο κατώτατος μισθός αυξήθηκε τον Ιανουάριο 2016 από 505 EUR σε 530 EUR και σχεδιάζεται η σταδιακή περαιτέρω αύξησή του σε 600 EUR το 2019 (επί 14 μισθούς ετησίως). Η Πορτογαλία βρίσκεται στο μέσον της κατάταξης σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τον κατώτατο μισθό ως ποσοστό του μέσου όρου των μισθών αλλά μεταξύ των χωρών με τον υψηλότερο κατώτατο μισθό ως ποσοστό του διάμεσου μισθού. Αυτό υποδηλοί ότι η μισθολογική κατανομή στην Πορτογαλία είναι πολύ ευνοϊκή προς τους χαμηλότερους μισθούς, και ότι περαιτέρω αυξήσεις του κατώτατου μισθού θα μπορούσαν γρήγορα να αυξήσουν το ποσοστό των καλυπτόμενων εργαζομένων, το οποίο το 2016 έφθασε σχεδόν στο ένα τέταρτο όλων των υπαλλήλων. Παρότι με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να μειωθεί η ένταση της φτώχειας των εργαζομένων, προκύπτει επίσης αύξηση της συμπίεσης της μισθολογικής δομής, ασκώντας πίεση ανόδου στο σύνολο των μισθών. Αν δεν συνδυαστεί με αύξηση της παραγωγικότητας, υπάρχει κίνδυνος επιδείνωσης των προοπτικών για την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα, ειδικότερα για τους κλάδους υψηλής έντασης εργασίας. Υπάρχει επίσης κίνδυνος μείωσης των κινήτρων για επένδυση σε δεξιότητες.
- (10) Η πορτογαλική αγορά εργασίας συνέχισε να ανακάμπτει το 2014 και το 2015 και καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση πολιτικών ενεργοποίησης, τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και την μεγαλύτερη προσέγγιση των μη εγγεγραμμένων νέων, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα προβλήματα εφαρμογής. Λόγω της πρόσφατης υποβάθμισης της κοινωνικής κατάστασης, κυρίως όσον αφορά το αυξανόμενο επίπεδο παιδικής φτώχειας, λήφθηκαν επίσης σημαντικά μέτρα για την ενίσχυση της κοινωνικής αρωγής, κυρίως όσον αφορά το σύστημα κατώτατου εισοδήματος, τα επιδόματα τέκνων και τις χαμηλές συντάξεις. Ο αντίκτυπος των μέτρων αυτών στη μείωση της έντασης της φτώχειας πρέπει να αξιολογηθεί. Ωστόσο, η απορρόφηση του μεγάλου αριθμού των μακροχρόνια ανέργων παραμένει πρόβλημα με αρνητικές συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική κατάσταση. Υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω αξιοποίησης των μακροπρόθεσμα ανέργων, μέσω στοχοθετημένων πολιτικών για την αγορά εργασίας και μεγαλύτερου συντονισμού μεταξύ της απασχόλησης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Παρότι η ανάκαμψη δημιούργησε πολλές νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης, ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας παραμένει σημαντικός. Η αναλογία των εργαζομένων ορισμένου χρόνου παραμένει από τις υψηλότερες στην Ευρώπη και το ποσοστό μετάβασης από προσωρινή σε μόνιμη απασχόληση είναι χαμηλό.

(11) Το υψηλό χρέος του ιδιωτικού τομέα καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτη την πορτογαλική οικονομία και οι όροι χρηματοδότησης για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις παραμένουν δυσχερείς. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στη μείωση της υπερχρέωσης των επιχειρήσεων και στην απομόχλευση του ιδιωτικού τομέα, ωστόσο, ο ιδιωτικός τομέας της Πορτογαλίας εξακολουθεί να είναι ένας από τους πλέον υπερχρεωμένους στην Ένωση. Το γεγονός αυτό αποτελεί τροχοπέδη για τις επενδύσεις και τις δυνατότητες αύξησης της παραγωγής. Οι μη χρηματοοικονομικές εταιρείες προσαρμόζουν τους ισολογισμούς τους, αλλά σε μικρότερο βαθμό απ' ό,τι τα νοικοκυριά. Τα υψηλά και συνεχώς αυξανόμενα επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τομέα των επιχειρήσεων επιβαρύνουν τους ισολογισμούς τόσο των μη χρηματοπιστωτικών όσο και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αποτελούν τροχοπέδη για τις επενδύσεις. Λήφθηκαν μέτρα σε διάφορα επίπεδα για την αντιμετώπιση του χρέους των επιχειρήσεων, αλλά αργούν να φανούν αποτελέσματα. Η μεροληπτική μεταχείριση των χρεών στη φορολόγηση των επιχειρήσεων παραμένει υψηλή. Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα με την εισαγωγή κανόνων υποκεφαλαιοποίησης και μιας έκπτωσης για το μετοχικό κεφάλαιο. Ωστόσο, το 2015 η διαφορά στο κόστος κεφαλαίου (προ και μετά φόρων) μεταξύ επενδύσεων που χρηματοδοτούνται μέσω δανειακών κεφαλαίων και εκείνων που χρηματοδοτούνται μέσω ιδίων κεφαλαίων παρέμεινε από τις υψηλότερες στην Ένωση. Η πρόσβαση στην πίστωση παραμένει δαπανηρή και δύσκολη για τις επιχειρήσεις, ειδικότερα τις μικρομεσαίες και τις νεοσύστατες. Εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως τα ιδιωτικά ή τα επιχειρηματικά κεφάλαια, η συμμετοχική χρηματοδότηση και οι επιχειρηματικοί άγγελοι, παραμένουν περιθωριακές και έχουν αναπτυχθεί ελάχιστα.

- (12) Παρά τη σημειωθείσα πρόοδο, τα ρυθμιστικά εμπόδια και η ασθενής θεσμική ικανότητα εξακολουθούν να θέτουν φραγμούς στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, την ανταγωνιστικότητα και τις επενδύσεις. Η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος της Πορτογαλίας παραμένει χαμηλή, ιδίως όσον αφορά την εξέταση φορολογικών διαφορών. Η διαδικασία δημόσιων συμβάσεων είναι σε μεγάλο βαθμό διαφανής στην Πορτογαλία. Ωστόσο, σύμφωνα με στοιχεία της ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας «BASE», οι αναθέτουσες αρχές στην Πορτογαλία συχνά χρησιμοποιούν τη διαδικασία απευθείας αναθέσεων, οι οποίες το διάστημα 2013-2015 αντιπροσώπευαν κατά μέσον όρο το 87,3% του συνόλου των δημόσιων συμβάσεων και το 47% του συνόλου των ποσών των συμβάσεων. Η διαφάνεια παραμένει πρόβλημα όσον αφορά την ανάθεση συμβάσεων και τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, ειδικότερα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ειδική ομάδα του υπουργείου Οικονομικών για τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (UTAP) εποπτεύει ορισμένες τέτοιες συμπράξεις οι οποίες διοικούνται από την κεντρική διοίκηση, αλλά οι παραχωρήσεις καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα δεν εμπίπτουν στην εποπτεία της. Οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα των λιμένων εξακολουθεί να παρουσιάζουν καθυστερήσεις όσον αφορά την εφαρμογή τους καθώς και τα εμπόδια στην είσοδο νέων παραγόντων στην αγορά. Η καταχώριση των επιχειρήσεων είναι πλέον ευκολότερη, αλλά η χορήγηση αδειών παραμένει δύσκαμπτη και οι περίπλοκες διοικητικές διαδικασίες υποσκιάζουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά τις διαδικασίες πρόσβασης στην αγορά του κατασκευαστικού κλάδου, την έκδοση οικοδομικής άδειας και την αποτελεσματική εφαρμογή των απλουστευμένων κανόνων που ισχύουν για την έκδοση περιβαλλοντικής άδειας. Τα κανονιστικά εμπόδια σε ορισμένους τομείς επιχειρηματικών υπηρεσιών εμποδίζουν την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, κυρίως όσον αφορά τις νομικές υπηρεσίες. Οι διατάξεις που διέπουν τους επαγγελματικούς φορείς, ειδικότερα οι διατάξεις σχετικά με τα καταστατικά και τον εσωτερικό κανονισμό τους, είναι περιοριστικές και μπορεί να δημιουργούν εμπόδια στην πρόσβαση φυσικών αλλά και νομικών προσώπων στα εν λόγω επαγγέλματα. Το γεγονός αυτό έχει κυρίως αντίκτυπο τα νομικά επαγγέλματα, όπου ισχύουν κατά κόρον, μεταξύ άλλων, περιορισμοί στη διαφήμιση και τις διατομεακές δραστηριότητες.
- (13) Η Πορτογαλία παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις στη συνεργασία μεταξύ επιστημών-επιχειρήσεων καθώς και στην εμπορική αξιοποίηση των γνώσεων. Οι φραγμοί στη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων είναι πάρα πολλοί και οφείλονται τόσο σε ρυθμιστικά και γραφειοκρατικά εμπόδια όσο και στην έλλειψη κινήτρων για συνεργασία στο ακαδημαϊκό σύστημα. Το γεγονός αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στην απασχολησιμότητα των πτυχιούχων καθώς και στην καινοτομία. Η δημιουργία των νέων κύκλων τεχνικής εκπαίδευσης μικρής διάρκειας (TeSPs) ανοίγει νέες προοπτικές συνεργασίας μεταξύ των πολυτεχνείων και των περιφερειακών οικονομικών παραγόντων, αλλά τα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών εξακολουθούν να μην αποτελούν μέρος της διαδικασίας εκσυγχρονισμού.

- (14) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Πορτογαλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2016 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το Πρόγραμμα Σταθερότητας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Πορτογαλία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Πορτογαλία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων. Οι συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω.
- (15) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το Πρόγραμμα Σταθερότητας και η γνώμη του⁶ αποτυπώνεται ιδιαιτέρως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (16) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και το Πρόγραμμα Σταθερότητας. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω,

⁶ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

1. [Να διασφαλιστεί η βιώσιμη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος το 2016, μέσω της μείωσης του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης στο 2,3% του ΑΕΠ το 2016, με τη λήψη των αναγκαίων διαρθρωτικών μέτρων και τη χρησιμοποίηση όλων των έκτακτων εσόδων για τη μείωση του ελλείμματος και του χρέους. Αυτό συνάδει με βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου της τάξης του 0,25% του ΑΕΠ το 2016. Στη συνέχεια, να επιτύχει ετήσια δημοσιονομική προσαρμογή τουλάχιστον 0,6 % του ΑΕΠ το 2017]. Να διενεργηθεί, μέχρι τον Φεβρουάριο 2017, μια ολοκληρωμένη αναθεώρηση των δαπανών και να ενισχυθεί ο έλεγχος των δαπανών, ο λόγος κόστους/αποτελέσματος και η επαρκής κατάρτιση του προϋπολογισμού σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης. Να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του τομέα της υγείας, χωρίς να υπονομεύεται η πρόσβαση στην πρωτοβάθμια περίθαλψη. Να μειωθεί η εξάρτηση του συνταξιοδοτικού συστήματος από τις μεταφορές πιστώσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Μέχρι το τέλος του 2016, να επανακαθοριστούν τα τρέχοντα σχέδια αναδιάρθρωσης των κρατικών επιχειρήσεων.
2. Σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, να διασφαλιστεί ότι ο κατώτατος μισθός συνάδει με τους στόχους της αύξησης της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους κλάδους.
3. Να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιοποίηση των μακροχρόνια ανέργων και να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών. Να αυξηθούν τα κίνητρα στις επιχειρήσεις ώστε αυτές να προσλαμβάνουν μέσω μόνιμων συμβάσεων.
4. Να ληφθούν μέτρα, μέχρι τον Οκτώβριο του 2016, με σκοπό τη διευκόλυνση της εκκαθάρισης των ισολογισμών των πιστωτικών ιδρυμάτων και να αντιμετωπιστεί το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Να μειωθεί η μεροληπτική μεταχείριση των χρεών στη φορολόγηση των επιχειρήσεων και να βελτιωθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις νεοσύστατες καθώς και τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μέσω της κεφαλαιαγοράς.
5. Να αυξηθεί η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων όσον αφορά τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και τις παραχωρήσεις. Μέχρι το τέλος του 2016, να βελτιωθούν και να επιταχυνθούν οι διοικητικές και αδειοδοτικές διαδικασίες, να επιταχυνθεί η επίλυση φορολογικών διαφορών και να μειωθούν τα ρυθμιστικά εμπόδια, ειδικά στις επιχειρηματικές υπηρεσίες. Να δοθούν κίνητρα για συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*
